386L0609

18.12.86 *EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING* Nr L 358/1

RÅDETS DIREKTIV

av den 24 november 1986

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål

(86/609/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag(1),

med beaktande av Europaparlamentets yttrande(2),

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande(3), och

med beaktande av följande:

De nationella lagar som för närvarande är i kraft om skydd av djur som används för vissa försöksändamål uppvisar vissa olikheter som kan inverka på den gemensamma marknadens funktion.

För att undanröja dessa olikheter bör medlemsstaternas lagstiftning harmoniseras. En sådan harmonisering bör säkerställa att antalet djur som används för försök eller andra vetenskapliga ändamål reduceras till ett minimum, att dessa djur får en korrekt skötsel, att smärta, lidande, ångest eller bestående men inte tillfogas dem i onödan och säkerställa att detta, när det inte kan undvikas, reduceras så långt det är möjligt.

I synnerhet bör onödig dubblering av försök undvikas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syftet med detta direktiv är att säkerställa att de bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar i medlemsstaterna till skydd för djur som används för försök eller andra vetenskapliga ändamål närmas till varandra för att undvika att uppbyggnaden av en välfungerande gemensam marknad störs, framför allt genom snedvridning av konkurrens eller handelshinder.

Artikel 2

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *Djur:* om inget annat anges, varje levande vertebrat (annan än människa), däribland fritt levande larvformer och/eller larvformer som kan fortplanta sig, med undantag av foster- eller embryonala former.

b) *Försöksdjur:* djur som används eller är avsedda att användas för försök.

c) *Uppfödda djur:* djur som fötts upp i speciellt syfte att användas i anläggningar som godkänts av eller registrerats av myndigheter.

d) *Försök:* varje användning av djur för försök eller andra vetenskapliga ändamål som hos djuret kan vålla smärta, lidande, ångest eller bestående skada, däri inräknat varje handling som är avsedd att eller sannolikt kan medföra födsel av ett djur i ett sådant tillstånd, men med undantag för de mest skonsamma metoderna för avlivning eller märkning av djur (d.v.s "humana" metoder) som upptagits i modern praxis. Ett försök inleds i det ögonblick ett djur första gången förbereds för användning och avslutas när inga fler observationer skall göras under det aktuella försöket. Eliminering av smärta, lidande, ångest eller bestående men hos djuret med hjälp av framgångsrik användning av anestesi eller analgesi eller andra metoder medför inte att användningen av djuret skall anses vara något annat än ett försök. Veterinärverksamhet som inte är försök omfattas inte av detta direktiv.

e) *Myndighet:* den eller de myndigheter som utsetts av varje medlemsstat att svara för tillsynen av försöken i den mening som avses i detta direktiv.

f) *Behörig person:* en person som av en medlemsstat anses vara kvalificerad att utöva den relevanta funktion som beskrivs i detta direktiv.

g) *Anläggning:* en anläggning, byggnad, grupp av byggnader eller andra lokaler och däri inbegripet ett utrymme som inte är helt slutet eller under tak jämte flyttbara anläggningar.

h) *Uppfödningsanläggning:* en anläggning där djur föds upp i syfte att användas vid försök.

(1) EGT nr C 351, 31.12.1985, s. 16.
(2) EGT nr C 255, 13.10.1986, s. 250.
(3) EGT nr C 207, 18.8.1986, s. 3.

i) *Leveransanläggning:* varje annan anläggning än en uppfödningsanläggning, från vilken djur levereras för att användas vid försök.

j) *Användaranläggning:* en anläggning där djur föds upp för försök.

k) *Tillräckligt bedövad:* berövad känsel genom någon bedövningsmetod (lokal eller allmän anestesi) som är lika effektiv som de metoder som används enligt god veterinärpraxis.

l) *Human avlivningsmetod:* avlivning av djur med ett minimum av fysiskt och psykiskt lidande, alltefter djurarten.

Artikel 3

Detta direktiv gäller för användning av djur vid försök som företas i något av följande syften:

a) Utveckling och tillverkning av läkemedel, livsmedel och andra substanser eller produkter, kontroll av deras kvalitet, effekt och säkerhet

   i) för undvikande, förebyggande, diagnostisering eller behandling av sjukdom, ohälsa eller annan abnormitet eller därav orsakade verkningar hos människor, djur eller växter,

   ii) för värdering, påvisande, justering eller förändring av fysiologiska tillstånd hos människor, djur eller växter.

b) Skydd av den naturliga miljön för främjande av människors och djurs hälsa eller välbefinnande.

Artikel 4

Varje medlemsstat skall se till att djurförsök där djur utnyttjas som är att anse som utrotningshotade i enlighet med bilaga 1 i konventionen om internationell handel med utrotningshotade vilda djur och växter och bilaga C, del I i förordning (EEG) nr 3626/82(1) tillåts endast på villkor att de står i överensstämmelse med den förordningen och att avsikten med försöken är

— forskning i syfte att bevara den berörda arten, eller

— tillgodoseendet av viktiga biomedicinska syften där den arten i rena undantagsfall visar sig vara den enda som kan användas för dessa ändamål.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vad beträffar den allmänna tillsynen och vården av djuren se till att

a) alla försöksdjur uppstallas i en lämplig miljö som erbjuder åtminstone en viss rörelsefrihet, får tillgång till foder, vatten och tillsyn som krävs för deras hälsa och välbefinnande,

b) försöksdjurens möjligheter att tillfredsställa sina fysiologiska och etologiska behov inskränks i minsta möjliga utsträckning,

c) de miljöbetingelser under vilja försöksdjur uppföds, hålls eller används kontrolleras dagligen,

d) försöksdjurens välbefinnande och hälsotillstånd observeras av en behörig person för att förebygga smärta eller onödigt lidande, ångest eller bestående men, och

e) åtgärder vidtas för att säkerställa att iakttagen skada eller lidande avhjälps så snabbt som möjligt.

För att uppfylla bestämmelserna i a och b skall medlemsstaterna ta del av de riktlinjer som angivits i bilaga 2.

Artikel 6

1. Varje medlemsstat skall utse den eller de myndigheter som skall svara för tillsynen av att bestämmelserna i detta direktiv följs korrekt.

2. Som ett led i genomförandet av detta direktiv skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att den myndighet som utsetts enligt punkt 1 ovan ges möjlighet att rådfråga expertis med sakkunskap på det aktuella området.

Artikel 7

1. Försök skall utföras endast av behöriga personer med tillstånd eller under en sådan persons direkta ansvar eller om det aktuella försöket eller vetenskapliga projektet är tillåtet i enlighet med bestämmelserna i den nationella lagstiftningen.

2. Ett försök skall inte genomföras om det avsedda syftet kan uppnås med hjälp av någon annan vetenskapligt tillfredsställande metod som inte inbegriper användning av djur men ter sig rimlig och praktiskt genomförbar.

3. När ett försök skall genomföras bör valet av djurart noga övervägas och om så krävs förklaras för myndigheten. Vid valet av försöksmodeller skall väljas de som kräver minsta antalet djur, som tar i anspråk djur med den lägsta graden av neurofysiologisk känslighet, som förorsakar minst smärta, lidande ångest eller bestående men och som har de största utsikterna att ge tillfredsställande resultat.

Försök på djur som infångats i naturen får inte utföras annat än när försök på andra djur inte skulle vara tillfyllest för att uppnå syftena med försöket.

4. Alla försök skall utformas på ett sådant sätt att försöksdjuren inte utsätts för ångest eller förorsakas onödig smärta och lidande. Bestämmelserna i artikel 8 skall iakttas. De åtgärder som föreskrivits i artikel 9 skall vidtas i samtliga fall.

(1) EGT nr L 384, 31.12.1982, s. 1.

Artikel 8

1. Alla försök skall utföras under allmän eller lokal anestesi.

2. Punkt 1 gäller inte när

a) anestesi bedöms vara mera traumatisk för djuret än försöket i sig,

b) anestesi är oförenlig med försökets syfte. I sådana fall skall lämpliga åtgärder genom lagstiftning och/eller administrativ reglering tillgripas för att säkerställa att sådana försök inte utförs i onödan.

Anestesi bör användas när det är fråga om allvarliga lesioner som kan vålla svår smärta.

3. Om anestesi inte är möjlig, bör analgetika eller andra lämpliga metoder användas för att se till att smärta, lidande, ångest eller skada såvitt möjligt begränsas och att djuret i varje fall inte utsätts för svår smärta, ångest eller lidande.

4. Om det är förenligt med försökets syfte skall ett bedövat djur som får svåra smärtor när bedövningen upphört behandlas i tid med smärtstillande medel eller, om detta inte är möjligt, omedelbart avlivas på ett humant sätt.

Artikel 9

1. När ett försök avslutas skall det beslutas om djuret skall leva vidare eller avlivas på ett humant sätt, varvid skall beaktas att det inte bör hållas vid liv om det sannolikt riskerar bestående smärta eller ångest även om det i alla andra avseenden återvunnit sitt normala hälsotillstånd.

2. De beslut som avses under punkt 1 skall fattas av en behörig person, helst en veterinär.

3. Om ett djur vid avslutandet av ett försök:

a) skall tillåtas leva vidare, skall det ha den vård som dess hälsotillstånd kräver, placeras under tillsyn av en veterinär eller annan behörig person och hållas under betingelser som svarar mot kraven i artikel 5; bestämmelserna i denna punkt behöver inte tillämpas i de fall djuret enligt veterinärens mening inte orsakas lidande till följd av ett sådant undantag,

b) inte bör få leva vidare eller inte kan dra fördel av bestämmelserna i artikel 5 vad gäller dess välbefinnande, skall det avlivas på ett humant sätt snarast möjligt.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall se till att varje återanvändning av djur för försök är förenlig med bestämmelserna i detta direktiv. I synnerhet bör djur inte användas mer än en gång för försök som medför stark smärta, ångest eller likvärdigt lidande.

Artikel 11

Oavsett övriga bestämmelser i detta direktiv kan myndigheten, om syftet med försöket kräver det, tillåta att det berörda djuret släpps fritt, under förutsättning att den övertygat sig om att största möjliga ansträngningar gjorts för att sörja för djurets välbefinnande och förutsatt att dess hälsotillstånd tillåter det och det inte utgör någon fara för folkhälsan eller miljön.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall fastställa förfaranden genom vilka själva försöken i förväg anmäls till myndigheten eller uppgifter lämnas om de personer som leder dem.

2. Om ett djur skall användas till försök under vilka det kommer att eller kan förväntas få starka smärtor som förväntas bli långvariga, måste en särskild motiverad anmälan lämnas in om försöket och dess berättigande till myndigheten eller detta i särskild ordning godkännas av myndigheten. Myndigheten skall vidta lämpliga rättsliga eller administrativa åtgärder om den inte anser att försöket är av tillräcklig vikt för att tillgodose de grundläggande behoven hos människor eller djur.

Artikel 13

1. Med ledning av ansökningarna om tillstånd, de mottagna anmälningarna och på basis av gjorda rapporter skall myndigheterna i varje medlemsstat samla in och så långt möjligt regelbundet offentliggöra statistiska uppgifter om användningen av djur för försök, som utvisar

a) antalet djur och djurslag som använts för försök,

b) antalet djur uppdelade på kategorier som använts i de försök som avses i artikel 3,

c) antalet djur uppdelade på kategorier som använts till försök som erfordras enligt lagstiftningen.

2. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att sekretessen för kommersiellt känslig information som lämnats på grund av detta direktiv skyddas.

Artikel 14

Personer som utför försök eller deltar i sådana liksom personer som svarar för tillsynen och övervakningen av djur som används för försök skall ha lämplig teoretisk och praktisk erfarenhet.

I synnerhet skall de personer som utför eller övervakar utförandet av försök ha meddelats undervisning i en vetenskaplig disciplin som är relevant för det försöksarbete som utförs och kunna hantera och sköta försöksdjur. De skall dessutom inför myndigheten ha tillfredsställande visat att de har den utbildning som krävs för att utföra sina arbetsuppgifter.

Artikel 15

Uppfödnings- och leveransanläggningar skall godkännas eller registreras hos myndigheten och uppfylla kraven i artikel 5 och 14, såvida inte dispens utfärdats i enlighet med artikel 19.4 eller artikel 21. En leveransanläggning skall anskaffa sina djur enbart från en uppfödningsanläggning eller en annan leveransanläggning såvida inte djuret har importerats lagenligt och inte är vilt eller herrelöst. Ett generellt eller särskilt undantag från den sistnämnda bestämmelsen kan medges en leveransanläggning enligt en ordning som bestämts av myndigheten.

Artikel 16

Det godkännande eller den registrering som avses i artikel 15 skall ange den behöriga person som har ansvaret för anläggningen och som har till uppgift att utöva eller sörja för en tillfredsställande tillsyn av de djur som uppföds eller inhyses på anläggningen och som skall ansvara för att bestämmelserna i artikel 5 och 14 följs.

Artikel 17

1. Uppfödnings- och leveransanläggningar skall föra förteckning över antalet och arten av de djur som säljs eller levereras, datum för försäljningen eller leveransen, mottagarens namn och adress samt antalet och arten av djur som dött under vistelsen på uppfödnings- och leveransanläggningen.

2. Varje myndighet skall utfärda föreskrifter om de register som skall föras och hållas tillgängliga för myndigheten av den person som är ansvarig för de anläggningar som avses under punkt 1. Sådana register skall arkiveras under minst tre år räknat från dagen för det sista införandet och skall regelbundet granskas av representanter för myndigheten.

Artikel 18

1. Varje hund, katt eller primat (annan än människa) på en uppfödnings-, leverans- eller användaranläggning skall, innan den är avvänjd, ges en individuell identifieringsmarkering på det minst möjligt smärtsamma sättet, utom i de fall som avses i punkt 3.

2. När en omärkt hund, katt eller primat (annan än människa) tas emot första gången av en anläggning efter avvänjningen skall den märkas snarast möjligt.

3. När en hund, katt eller primat (annan än människa) före avvänjningen överförs från en anläggning som avses under punkt 1 till en annan och det av praktiska skäl inte är möjligt att märka den dessförinnan skall en fullständig journal föras av mottagaranläggningen, med särskilt angivande av djurets moder intill dess att märkningen av djuret kan företas.

4. Alla anläggningar skall i sina förteckningar föra in uppgifter om identiteten av varje hund, katt eller primat (annan än människa) som levererats dit.

Artikel 19

1. Användaranläggningar skall registreras hos myndigheten eller godkännas av denna. Åtgärder skall vidtas för att se till att användaranläggningarna disponerar installationer och utrustning som är lämplig för de använda djurarterna och för utförande av de försök som förlagts dit. De skall vara utformade, uppförda och fungera på ett sätt som säkerställer att försöken utförs så effektivt som möjligt med avseende på syftet att uppnå homogena resultat med minsta antal djur och samtidigt i mesta möjliga mån undvika att orsaka smärta, lidande, ångest eller bestående men.

2. På varje användaranläggning skall

a) utses en eller flera personer som har det administrativa ansvaret för djurens tillsyn och för att utrustningen fungerar tillfredsställande,

b) finnas en tillräckligt stor utbildad personalstyrka,

c) vidtas lämpliga åtgärder för att garantera tillgång till veterinär rådgivning och behandling,

d) anlitas en veterinär eller annan behörig person för rådgivning med avseende på djurens välbefinnande.

3. Försök kan efter tillstånd från myndigheten utföras utanför användaranläggningar.

4. På användaranläggningar får endast användas djur som levererats från uppfödnings- och leveransanläggningar såvida inte en generell eller speciell dispens utfärdats genom bestämmelser som fastställts av myndigheten. Såvitt möjligt skall uppfödda djur användas. Herrelösa husdjur får inte användas för försök. Generell dispens från föreskrifterna under denna punkt får inte utsträckas till att omfatta herrelösa hundar och katter.

5. Användaranläggningar skall föra förteckningar över samtliga använda djur och ställa dem till förfogande närhelst myndigheten begär så. Förteckningarna skall särskilt innehålla uppgifter om antal och djurart för samtliga anskaffade djur, från vem de anskaffats, samt datum då djuren togs emot. Förteckningarna skall arkiveras under minst tre år och på begäran ställas till förfogande för den myndighet som begär detta. Användaranläggningar skall vara underkastade regelbunden kontroll genom företrädare för myndigheten.

Artikel 20

När användaranläggnignar föder upp djur för försök inom de egna lokalerna krävs registrering eller godkännande i enlighet med artikel 15 och 19 endast en gång. Verksamheten skall dock uppfylla de relevanta bestämmelser i detta direktiv som rör uppfödnings- och användaranläggningar.

Artikel 21

När djur tillhörande de arter som räknas upp i bilaga 1 används för försök, skall de vara uppfödda, såvida det inte medgivits en generell eller speciell dispens i överensstämmelse med bestämmelser som utfärdats av myndigheten.

Artikel 22

1. För att undvika onödig dubblering av försök i syfte att uppfylla nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning som rör hälsa och säkerhet skall medlemsstaterna i största möjliga utsträckning godkänna data som härrör från försök som utförts inom en annan medlemsstats territorium såvida inte ytterligare prövningar krävs till skydd för folkhälsa och säkerhet.

2. I detta syfte skall medlemsstaterna, i den mån det är möjligt, och utan att det påverkar tillämpningen av vad som föreskrivs i gällande gemenskapsdirektiv lämna uppgifter till kommissionen om sin lagstiftning eller administrativa praxis i fråga om djurförsök, däribland vilka krav som skall uppfyllas innan produkterna får säljas. De skall även lämna konkreta uppgifter om alla de försök som utförts inom deras territorium och om tillstånd eller andra administrativa enskildheter som rör dessa försök.

3. Kommissionen skall tillsätta en ständig rådgivande kommitté inom vilken medlemsstaterna skall vara representerade och som skall bistå kommissionen med att organisera utbyte av relevanta upplysningar, med respekt för sekretesskraven. Kommittén skall också bistå kommissionen i andra frågor i samband med tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 23

1. Kommissionen och medlemsstaterna skall främja forskning med sikte på utveckling och validering av alternativa metoder, som kan ge lika ingående information som den som kan uppnås genom försök med djur, men som innebär användning av färre djur eller mindre smärtsamma tillvägagångssätt. De skall vidta alla andra åtgärder som de anser lämpliga för att främja forskningen på detta område. Kommissionen och medlemsstaterna skall noga följa utvecklingstendenserna vad gäller försöksmetodik.

2. Kommissionen skall avge en rapport före utgången av 1987 om möjlighet att ändra de testmetoder och riktlinjer som fastställts genom den nu gällande lagstiftningen inom gemenskapen med beaktande av de syften som angivits under punkt 1.

Artikel 24

Detta direktiv skall inte inskränka rätten för medlemsstaterna att tillämpa eller besluta om strängare åtgärder för skyddet av djur som används för försök eller för att kontrollera och begränsa användningen av djur för försök. Medlemsstaterna kan i synnerhet kräva att tillstånd inhämtas i förväg för försök eller program som anmälts i enlighet med bestämmelserna i artikel 12.1.

Artikel 25

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att följa detta direktiv före den 24 november 1989. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i den nationella lagstiftningen som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 26

Med regelbundna mellanrum på högst tre år och första gången fem år efter att detta direktiv tillkännagivits skall medlemsstaterna informera kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits på detta område och lämna en lämplig sammanfattning av de uppgifter som insamlats i enlighet med bestämmelserna i artikel 13. Kommissionen skall utarbeta en rapport till rådet och Europaparlamentet.

Artikel 27

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 24 november 1986.

På rådets vägnar

W. WALDEGRAVE

Ordförande

BILAGA 1

FÖRTECKNING ÖVER FÖRSÖKSDJUR SOM OMFATTAS AV BESTÄMMELSERNA I ARTIKEL 21

— Mus	*Mus musculus*
— Råtta	*Rattus norvegicus*
— Marsvin	*Cavia porcellus*
— Guldhamster	*Mesocricetus auratus*
— Kanin	*Oryctolagus cuniculus*
— Primater (andra än människor)	
— Hund	*Canis familiaris*
— Katt	*Felis catus*
— Vaktel	*Coturnix coturnix*

BILAGA 2

RIKTLINJER FÖR UPPSTALLNING OCH TILLSYN AV DJUR

(Artikel 5 i direktivet)

INLEDNING

1. Europeiska ekonomiska gemenskapens råd har beslutat att syftet med direktivet är att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning om skyddet av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål i syfte att undanröja skillnader som för närvarande kan påverka den gemensamma marknadens funktion. Harmoniseringen skall säkerställa att djuren vårdas på ett tillfredsställande sätt, att de inte utsätts för smärta, lidande, ångest eller bestående men samt att dessa negativa faktorer, när det inte går att undvika, begränsas i mesta möjliga mån.

2. Visserligen utförs vissa försök under fältförhållanden bland fritt levande, självförsörjande djur, men dessa försök är jämförelsevis få. Det stora flertalet djur som används i försök måste av praktiska orsaker hållas under någon form av fysisk kontroll inom anläggningar som varierar från inhägnader utomhus till burar för smådjur i en laboratorieanläggning. Detta är en situation där i hög grad motstridiga intressen skall tillgodoses. Å ena sidan djuret vars behov av rörelse, sociala kontakter och andra livsbehov måste underkastas begränsningar, å andra sidan försöksledaren och hans medhjälpare som kräver full kontroll över djuret och dess miljö. I denna intressekonflikt kommer djurets intressen ibland i andra hand.

3. Därför har det i artikel 5 bestämts att "vad angår den allmänna tillsynen och uppstallningen av djur skall följande gälla:

   a) Alla försöksdjur skall förses med inkvartering, en lämplig omgivning, åtminstone en viss rörelsefrihet, foder, vatten och tillsyn i enlighet med vad deras hälsa och välbefinnande kräver.

   b) Försöksdjurens möjligheter att tillfredsställa sina fysiologiska och etologiska behov skall begränsas så litet som möjligt".

4. I denna bilaga dras upp vissa riktlinjer som är baserade på dagens vetande och praxis i fråga om uppstallning och vård av djur. Det förklarar och kompletterar de grundläggande principer som fastslagits i artikel 5. Syftet är sålunda att bistå myndigheter, institutioner och individer i deras strävan att uppfylla direktivets målsättning i detta sammanhang.

5. Tillsyn är ett ord som när det används i samband med djur som är avsedda att användas eller används för försök täcker alla aspekter på förhållandet mellan djur och människor. Ordets substans är summan av alla de materiella resurser som människor tar i användning för att uppnå och vidmakthålla ett djur i ett fysiskt och mentalt tillstånd där det lider så lite som möjligt och presterar bäst under försök. Tillsynen tar sin början i det ögonblick som det bestäms att djuret skall användas som försöksdjur och fortsätter intill dess att det avlivas under humana former eller bortskaffas på annat sätt från den berörda anläggningen i enlighet med artikel 9 i direktivet, efter det att försöket avslutats.

6. Syftet med bilagan är att ge vägledning om utformningen av ändamålsenliga anordningar för uppstallning av djur. Det finns emellertid flera metoder för att uppföda och hålla laboratoriedjur som skiljer sig huvudsakligen i fråga om graden av kontroll av den mikrobiologiska miljön. Det bör erinras om att den berörda personalen ibland måste göra bedömningar med ledning av djurens karaktär och tillstånd när de rekommenderade normerna vad gäller utrymme eventuellt är otillräckliga, såsom är fallet med särskilt aggressiva djur. Vid tillämpningen av de i denna bilaga angivna riktlinjerna bör hänsyn tas till vad som krävs i var och en av dessa situationer. Det är vidare nödvändigt att klargöra dessa riktlinjers status. Till skillnad från bestämmelserna i själva direktivet är de inte bindande. De utgör enbart rekommendationer som skall tillämpas med urskillning och som utformats för att tjäna som vägledning i fråga om de förfaranden och normer som alla berörda parter samvetsgrant bör eftersträva att leva upp till. Av denna anledning har det ansetts lämpligt att genomgående använda uttrycket "bör" även där "måste" kan förefalla vara ett mera passande ord. Så t.ex är det självklart att djuren måste förses med foder och vatten (jfr 3.7.2 och 3.8).

7. Slutligen behöver redan befintlig inredning för uppstallning av djuren inte ersättas innan den är utsliten eller på annat sätt blivit obrukbar. I avvaktan på att denna inredning ersätts med utrustning som svarar mot de nu framlagda riktlinjerna bör dessa anvisningar följas genom en anpassning av antal och storlek hos de djur som placeras ut i befintliga burar och fållor.

DEFINITIONER

Utöver de beteckningar som definieras i artikel 2 i direktivet, används i denna bilaga följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *Djurstall*: rum där djuren normalt uppehåller sig, antingen för uppfödning och lagerhållning eller under genomförandet av ett försök.

b) *Bur*: en permanent anbringad eller portabel behållare som är sluten genom solida väggar och åtminstone på en sida är försedd med galler eller ett finmaskigt metallnät eller när så är lämpligt ett mera grovmaskigt nät och i vilket ett eller flera djur uppehåller sig eller transporteras. Med variationer alltefter beläggningsgraden och behållarens storlek är djurens rörelsefrihet jämförelsevis begränsad.

c) *Fålla*: ett område som är avgränsat, t.ex genom väggar, galler eller metalltrådsnät, inom vilket ett eller flera djur kan uppehålla sig. Med variation alltefter storleken av inhägnaden och beläggningsgraden är djurens rörelsefrihet vanligtvis mindre begränsad än i en bur.

d) *Rastgård*: ett område som är omgivet av stängsel, väggar, galler eller metalltrådsnät som ofta är beläget utanför de fasta byggnader i vilka djur som uppstallats i burar eller fållor kan röra sig fritt under vissa tidsintervall i enlighet med deras etologiska och fysiologiska behov, exempelvis för att få motion.

e) *Bås*: ett smalt utrymme med tre sidor, vanligen en foderhäck och längsgående skiljeväggar där ett eller två djur kan hållas tjudrade.

1. FYSISKA ANORDNINGAR

1.1 Funktioner och allmän utformning

1.1.1 Varje utrymme bör utformas så att det erbjuder en lämplig miljö för den art som den hyser. Det ska också vara så utformat, att det hindrar tillträde av obehöriga.

Utrymmen som utgör en del av ett större byggnadskomplex bör likaledes skyddas genom en ändamålsenlig planlösning varigenom antalet ingångar begränsas och obehörig trafik förhindras.

1.1.2 För att förebygga uppkomst av fel och brister i utrustningen rekommenderas att göra upp ett program för underhållet.

1.2 Djurstallar

1.2.1 Alla nödvändiga åtgärder bör vidtas i syfte att säkerställa att rummen rengörs regelbundet och effektivt och att en tillfredsställande hygienisk standard upprätthålles. Tak och väggar bör vara motståndskraftiga mot skador och ha en glatt och ogenomtränglig yta som är lätt att tvätta av. Särskild uppmärksamhet bör ägnas förbindelser i form av dörrar, kanaler, rör och kablar. När rummet är försett med fönster och dörrar bör dessa konstrueras eller skyddas på ett sådant sätt att oönskade djur stängs ute. Om så erfordras kan en inspektionsruta fällas in i dörren. Golven bör vara jämna, ogenomträngliga och försedda med en halksäker yta som är lätt att tvätta av och som kan bära upp vikten av foderträg och annan tung utrustning utan att ta skada. Eventuella golvbrunnar bör vara ordentligt täckta och försedda med en spärr som hindrar att djur utifrån tar sig in i rummet.

1.2.2 Utrymmen där djuren har möjlighet att löpa omkring fritt bör vara försedda med väggar och golv med en extra motståndskraftig ytbeläggning för att motstå det kraftiga slitage som orsakas av djuren själva och av rengöringsprocessen. Materialet bör inte vara skadligt för djurens hälsa eller av sådan beskaffenhet att djuren kan ådra sig skador. Det är önskvärt att rummen har avlopp. All utrustning och alla installationer bör förses med extra skydd så att de inte skadas av djuren eller skadar djuren själva. När ytor för motion finnas tillgängliga utomhus bör åtgärder vidtas för att i förekommande fall hindra att obehöriga personer eller djur får tillträde.

1.2.3 Utrymmen som är avsedda att hysa kreatur (boskap, får, getter, grisar, hästar, fjäderfä etc.) bör åtminstone uppfylla de normer som fastställts i den europeiska konventionen om skydd för djur inom lantbruket och som ställts upp av nationella veterinär- och andra myndigheter.

1.2.4 De flesta stallokalerna brukar vara inrättade för att hysa gnagare. Ofta kan sådana utrymmen också användas för uppstallning av större arter. Man bör se till att inte sammanföra djur av arter som inte är lämpliga att inkvarteras tillsammans.

1.2.5 Djurstallar bör när så är lämpligt förses med anordningar för att göra det möjligt att utföra enklare försök och ingrepp.

1.3 Laboratorier och lokaler avsedda för allmänna och speciella försök

1.3.1 Vid uppfödnings- och leveransanläggningar bör finnas tillgång till lämpliga anordningar för att ställa i ordning försändelser av djur för expediering.

1.3.2 Alla anläggningar bör likaledes förfoga över ett minimum av laboratorieutrustning för att utföra enkla diagnostiska prov, obduktioner och/eller insamling av prover som skall underkastas mer ingående laboratorieundersökningar på annat ställe.

1.3.3 Vid mottagning av djur bör man se till att inkommande djur inte utsätter andra djur som redan uppstallats inom enheten för risker av något slag. Som ett led i detta kan de förstnämnda t.ex sättas i karantän. Tillgång bör finnas till utrymmen för försök av både allmän och speciell karaktär för situationer där det inte är önskvärt att genomföra försöken eller observationerna i stallokalerna.

1.3.4 Det bör finnas tillgång till ett lämpligt utrymme där sjuka eller skadade djur kan hållas avskilda.

1.3.5 När så är lämpligt bör ett eller flera särskilda operationsrum inrättas som är utrustade på lämpligt sätt för att genomföra kirurgiska försök under septiska förhållanden. Det bör i förekommande fall finnas anordningar för postoperativ återhämtning.

1.4 Serviceutrymmen

1.4.1 Lagerutrymmen för foder bör vara svala, torra och skyddade mot skadedjur och insektsangrepp och de för underlag torra och skyddade mot skadedjur och insektsangrepp. Andra material som kan bli förorenade eller innebära risker bör förvaras avskilt.

1.4.2 Det bör dessutom finnas tillgång till lagerutrymmen för rena burar, instrument och annan utrustning.

1.4.3 Rengörings- och diskutrymmet bör vara tillräckligt stort för att rymma de installationer som är nödvändiga för att dekontaminera och rengöra använd utrustning. Rengöringsproceduren bör utformas så att flödena för ren och smutsig utrustning hålls isär för att förebygga förorening av utrustning som nyss rengjorts. Väggar och golv bör täckas med ett tillräckligt motståndskraftigt ytbeläggningsmaterial och ventilationssystemet bör ha tillräcklig kapacitet för att vädra ut överskott på värme och fuktighet.

1.4.4 Åtgärder bör vidtas så att döda djur och djuravfall förvaras och bortskaffas under hygieniska betingelser. Om kremering på platsen inte är möjlig eller önskvärd, bör lämpliga åtgärder vidtas för att på ett säkert sätt göra sig av med sådant avfall under beaktande av lokala föreskrifter och bestämmelser. Särskilda försiktighetsåtgärder bör iakttas i fråga om höggradigt toxiskt och radioaktivt avfall.

1.4.5 Utformningen och konstruktionen av särskilda ytor för motion bör uppfylla samma normer som stallokalerna. Korridorerna bör vara tillräckligt breda för att möjliggöra förflyttning av transportabel utrustning.

2. MILJÖN I STALLOKALERNA OCH KONTROLLEN AV DEN

2.1 Ventilation

2.1.1 Djurstallar bör vara försedda med ett adekvat ventilationssystem som kan möta de krav som måste ställas med hänsyn till det djurslag som skall placeras där. Syftet med ventilationssystemet är att släppa in frisk luft och hålla nere nivån av lukter, skadliga gaser och damm och reducera riskerna för infektioner av olika slag. Det bör likaså kunna ta hand om överskottsvärme och fukt.

2.1.2 Luften i rummet bör förnyas med täta intervall. Normalt är det tillräckligt med en ventilationsfrekvens som svarar mot att luften byts 15 till 20 gånger per timme. Det kan dock i vissa fall, när beläggningsgraden är låg, räcka med att luften byts 8 — 10 gånger per timme. I vissa fall kan mekanisk ventilation rentav vara onödig. Andra omständigheter kan nödvändiggöra att luften byts mycket oftare. Recirkulation av obehandlad luft bör undvikas. Det bör dock betonas att även ett aldrig så effektivt system inte kan kompensera för dåliga rutiner eller slarv med rengöringen.

2.1.3 Ventilationssystemet bör utformas på ett sådant sätt att skadligt drag undviks.

2.1.4 Rökning i utrymmen där det finns djur bör förbjudas.

2.2 Temperatur

2.2.1 I tabell 1 anges det spektrum inom vilket det rekommenderas att temperaturen bör hållas. Det bör också understrykas att talen endast gäller för vuxna normala djur. Nyfödda djur och unga djur kräver ofta en mycket varmare omgivning. Temperaturen i lokalerna bör regleras i enlighet med möjliga förändringar i djurens värmereglering på grund av speciella fysiologiska tillstånd eller faktorer som är betingade av försöket.

2.2.2 Under de klimatiska förhållanden som råder i Europa kan det vara nödvändigt att installera ett ventilationssystem som har kapacitet för att täcka såväl behovet av uppvärmning som kylning av den luft som tas in.

2.2.3 I användaranläggningar kan det eventuellt krävas en noggrann temperaturkontroll i djurstallarna, eftersom temperaturen i omgivningen är en fysisk faktor som har en stark inverkan på alla djurs ämnesomsättning.

2.3 **Fuktighet**

Extrema variationer i den relativa fuktigheten (RF) har en ogynnsam effekt på djurens hälsa och välbefinnande. Det rekommenderas därför att RF-nivån i djurstallarna noga anpassas efter ifrågavarande djurart. Normalt bör den hållas konstant vid 55 % ± 10 %. Värden under 40 % och över 70 % RF under längre perioder bör undvikas.

2.4 **Belysning**

I rum utan fönster är det nödvändigt att sörja för kontrollerad belysning både med hänsyn till att täcka djurens biologiska behov och för att skapa en tillfredsställande arbetsmiljö. Det är likaså nödvändigt att ha kontroll över ljusintensiteten och dygnsväxlingen mellan ljus och mörker. Om albinos ingår i besättningen bör deras ljuskänslighet beaktas (se även 2.6).

2.5 **Buller**

Buller kan vara en avsevärd störande faktor i djurens uppehållsmiljö. Stall- och försökslokaler bör vara isolerade mot starka ljudkällor inom de hörbara och högre frekvenserna för att undvika störningar i djurens beteende och fysiologi. Plötsligt buller kan orsaka stora förändringar av organens funktion, men eftersom buller ofta är oundvikligt är det ibland lämpligt att förse djurrummen och försökslokalerna med en konstant ljudkuliss av måttlig intensitet till exempel i form av stilla musik.

2.6 **Alarmsystem**

En anläggning som rymmer ett stort antal djur är sårbar. Det är därför lämpligt att skydda en sådan anläggning på lämpligt sätt genom att installera anordningar för brandalarm och kontroll av obehörigt intrång. Tekniska brister eller avbrott i ventilationssystemet är en annan riskfaktor som i vissa fall kan medföra att djuren blir skrämda eller rentav dör genom kvävning och överhettning eller i mindre allvarliga fall får sådana negativa konsekvenser för ett försök att det misslyckas och måste göras om. Därför bör tillräcklig övervakningsutrustning installeras i anslutning till värme- och ventilationsanläggningen för att personalen skall kunna övervaka dess funktion i stora drag. Vid behov bör en reservgenerator installeras för att hålla igång driften av livsuppehållande system för djuren jämte belysningen, i händelse av att elförsörjningen skulle svikta på grund av fel eller strömavbrott. På en lätt synlig plats bör lättbegripliga instruktioner sättas upp om vad som skall göras i nödsituationer. Lämpligt är att i anslutning till stora fiskbassänger installera larm i händelse att vattenförsörjningen skulle svikta. Åtgärder bör vidtas för att se till att driften av larmsystemen stör djuren så lite som möjligt.

3. TILLSYN

3.1 **Hälsa**

3.1.1 Den som ansvarar för verksamheten vid anläggningen bör se till att djuren och deras uppstallning och vård inspekteras regelbundet genom en veterinär eller annan behörig person.

3.1.2 Av hänsyn till eventuella hälsorisker för djuren bör skälig uppmärksamhet ägnas personalens hälsa och hygien.

3.2 **Infångning**

Vilda och herrelösa djur bör infångas endast med hjälp av humana metoder och av erfarna personer med en ingående kännedom om de vanor och miljöer som är karakteristiska för de djur som skall infångas. Om det skall användas bedövningsmedel eller något annat medikament vid infångningen, bör detta administreras av en veterinär eller någon annan behörig person. Ett djur som är allvarligt skadat bör snarast möjligt föras till behandling hos veterinär. Kan djuret enligt dennes mening endast leva vidare med lidande eller smärta bör det genast avlivas på ett humant sätt. Finns ingen veterinär ett tillgå bör ett djur som är allvarligt skadat genast avlivas under humana former.

3.3 **Packning och transport**

All transport av djur innebär utan tvekan en allvarlig belastning som bör göras så skonsam som möjligt. Djur som skall transporteras bör vara vid god hälsa och avsändaren skall se till att detta är fallet. Djur som är sjuka eller på annat sätt i dålig kondition bör aldrig utsättas för någon form av transport som inte är nödvändig för behandling eller diagnos. Särskild omsorg bör ägnas dräktiga honor i framskridet stadium. Honor som kan förmodas nedkomma under transporten eller har fött inom de senaste två dygnen och deras ungar bör över huvud taget inte transporteras. Både avsändare och mottagare bör vidta alla tänkbara säkerhetsåtgärder vid packning, stuvning och transport för att undvika onödigt lidande till följd av otillräcklig ventilering, för hög värme, brist på foder och vatten, långa förseningar etc. Mottagaren bör vara korrekt informerad om allt som rör transporten och alla dokumentariska uppgifter för att kunna säkerställa en snabb hantering och mottagning på ankomstället. Det erinras om att föreskrifterna i

direktiv 77/489/EEG och 81/389/EEG gäller i fråga om internationell transport av djur. Det rekommenderas likaså att rigoröst respektera varje lands egna lagar och föreskrifter jämte den internationella lufttransportföreningen IATAs och djurtransportföreningen AATAs bestämmelser om transport av levande djur.

3.4 Mottagning och uppackning

Försändelser av djur bör tas emot och packas upp utan onödigt dröjsmål. Efter att ha inspekterats bör djuren överflyttas till rena burar eller fållor och förses med foder och vatten i lämplig mängd. Djur som är sjuka eller i dålig kondition bör hållas under noggrann uppsikt och placeras avskilda från andra djur. De bör snarast möjligt undersökas av veterinär eller någon annan behörig person och vid behov få behandling. Djur som inte har utsikter att tillfriskna bör genast avlivas under humana former. Slutligen måste alla mottagna djur registreras och märkas i enlighet med bestämmelserna i artikel 17, 18 och 19.5 i detta direktiv. Transportboxar bör förstöras omedelbart om de inte kan rengöras ordentligt.

3.5 Karantän, isolering och acklimatisering

3.5.1 Karantänen syftar till

a) att skydda andra djur inom anläggningen,

b) att skydda människor mot zoonotisk infektion,

c) att främja god vetenskaplig sed.

Om de djur som förs in i anläggningen inte är helt friska, rekommenderas att de får genomgå en viss tids karantän. I vissa fall som t. ex. rabies kan längden av denna period vara fastställd i medlemsstatens nationella bestämmelser. I andra fall kan den variera och bör bestämmas alltefter omständigheterna av en behörig person, normalt den veterinär som anlitas av anläggningen (jfr även tabell 2).

Djur får användas för försök under karantänperioden om de vant sig vid sin nya omgivning och inte innebär någon beaktansvärd risk för andra djur eller människor.

3.5.2 Det rekommenderas att utrymmen ska avsättas för att isolera djur som visar tecken på eller misstänks bära sjukdom och kan vara en risk för människa eller andra djur.

3.5.3 Även om djuren verkar vara vid god hälsa är det god djurhållning att låta dem acklimatisera sig under en period innan de används i ett försök. Den rekommenderade tiden beror av flera faktorer, såsom den stress djuren har utsatts för vilken i sin tur beror av flera faktorer, såsom transporttiden och djurets ålder. Denna tid skall bestämmas av en behörig person.

3.6 Uppstallning i bur

3.6.1 Man kan i stort sett skilja mellan två olika system för uppstallning av djur.

Det ena systemet används vid uppfödnings-, leverans- och användaranläggningar på det bio-medicinska området för att hysa sådana djur som gnagare, kaniner, rovdjur, fåglar och primater (andra än människor), stundom också idisslare, svin och hästar. Förslag till riktlinjer för burar, fållor, rastgårdar och stall som är lämpliga för sådana installationer återfinns i tabell 3 — 13. Kompletterande riktlinjer om minsta burytor ges i figur 1—7. Dessutom ges i figur 8—12 en motsvarande vägledning för beräkning av beläggningsgraden i burar.

Det andra systemet finner man ofta i anläggningar som enbart utför försök på lantbruksdjur och liknande större djur. Utrymmena i sådana anläggningar bör inte vara mindre än vad som svarar mot gängse veterinära normer.

3.6.2 Vid val av material för burar och fållor bör man undvika material som är hälsovådliga för djuren och de bör vara konstruerade så att djuren inte kan skada sig. Om de inte är av engångskaraktär bör de vara tillverkade av resistent material som är lätt att rengöra och dekontaminera. Särskild uppmärksamhet bör ägnas konstruktionen av burgolven som bör anpassas efter djurens art och ålder och utformas för att underlätta bortskaffandet av utsöndringsprodukter.

3.6.3 Fållorna bör utformas med sikte på djurarternas välbefinnande. De bör erbjuda djuren möjlighet att ge utlopp åt vissa etologiska behov (t.ex behovet att klättra, gömma sig eller tillfälligt söka skydd) och de bör utformas på ett sätt som underlättar effektiv rengöring och utesluter kontakt med andra djur.

3.7 **Utfodring**

3.7.1 Vid valet, framställningen och beredningen av fodret bör särskild omsorg ägnas åt att undvika kemisk, fysisk och mikrobiologisk förorening. Fodret skall vara förpackat i täta, tillslutna påsar som stämplats med tillverkningsdatum när så krävs. Förpackning, transport och lagring bör även ske på sådant sätt att förorening, försämring och förstöring undviks. Lagringsutrymmena bör vara svala, mörka, torra och erbjuda skydd mot skadedjur och insekter. Foder som snabbt försämras, såsom grönfoder, grönsaker, frukt, kött, fisk etc. bör försvaras i kylrum, kyl- eller frysskåp.

Alla foderbehållare, tråg och andra utensilier som används för utfodring skall rengöras regelbundet och vid behov steriliseras. Om fuktigt foder används eller om fodret lätt förorenas med vatten, urin etc., krävs daglig rengöring.

3.7.2 Sätten för den dagliga utfodringen kan variera alltefter djurslag men bör vara anpassat efter djurets fysiologiska behov. Det bör särskilt tillses att varje djur har tillgång till fodret.

3.8 **Vatten**

3.8.1 Rent dricksvatten bör alltid finnas tillgängligt för alla djur. Under transport kan det godtas att vatten tillförs genom en väl fuktad diet. Vatten är emellertid en bärare av mikroorganismer och vattenförsörjningen bör därför ordnas på ett sådant sätt att de risker som är förenade med detta reduceras till ett minimum. Två sätt är vanliga, flaskor och automatsystem.

3.8.2 Flaskor används ofta för små djur såsom gnagare och kaniner. När flaskor används bör de vara av genomskinligt material för att möjliggöra kontroll av innehållet. De bör vara försedda med en vid öppning för att medge effektiv rengöring och, om materialet är plast, bör det tåla blötläggning i samband med rengöring. Skruvlock, proppar och rör bör också vara steriliserbara och lätta att rengöra. Alla flaskor och tillbehör bör tas isär, rengöras och steriliseras med lämpliga och regelbundna intervall. Helst bör de bytas mot rena och steriliserade flaskor hellre än fyllas på i djurstallarna

3.8.3 Automatiska dricksvattensystem bör kontrolleras regelbundet, underhållas och spolas igenom för att undvika olyckshändelser och spridning av infektioner. Om burar med solid botten används, bör åtgärder vidtas för att minska risken för översvämning. Regelbunden bakteriologisk undersökning av systemen är också nödvändig för att säkerställa vattenkvalitén.

3.8.4 Vatten som levereras genom det allmänna ledningsnätet innehåller vissa mikroorganismer som vanligen betraktas som oskadliga om man inte har att göra med mikrobiologiskt definierade djur. I sådana fall bör vattnet behandlas. Vattnet i ledningsnätet är vanligen klorerat för att reducera växt av mikroorganismer. Denna klorering räcker inte alltid för att hålla tillbaka växt av vissa potentiella sjukdomsalstrare, såsom t.ex Pseudomonas. Som en ytterligare åtgärd bör klortillsatsen i vattnet ökas eller vattnet surgöras för att uppnå önskad effekt.

3.8.5 Hos fiskar, amfibier och reptiler är toleransen gentemot surgörning, klor och många andra kemikalier mycket varierande från art till art. Åtgärder bör därför vidtas för att anpassa vattentillförseln till akvarier och tankar till de enskilda arternas behov och toleransgränser.

3.9 **Underlag**

Underlaget bör vara torrt, absorberande, dammfritt, otoxiskt och fritt från infektionsframkallare eller skadedjur eller andra föroreningar. Speciellt bör man undvika sågspån eller strö underlag som härrör från trä som behandlats med kemikalier. Vissa bi- eller avfallsprodukter från industrin, såsom nedmalt papper, kan användas.

3.10 **Motionering och hantering**

3.10.1 Djuren bör ges tillfälle att motionera så mycket som möjligt.

3.10.2 Hur ett djur uppför sig under ett försök beror i hög grad på dess tillit till människan, något som måste utvecklas. Vilda djur eller rovdjur blir sannolikt aldrig idealiska försöksdjur. Annorlunda är det med tamdjur som fötts upp i kontakt med människan. Det förtroende som en gång etablerats måste emellertid vidmakthållas. Det gäller därför att uppehålla täta kontakter så att djuren vänjer sig vid närvaro av människor och deras aktiviteter. Vid lämpliga tillfällen bör man avsätta tid till att språka med, röra vid och umgås med djuren. Personalen måste vara vänlig, hänsynsfull och bestämd i sitt umgänge med djuren.

3.11 **Rengöring**

3.11.1 En anläggnings standard är i hög grad beroende av god hygien. Klara instruktioner bör ges om byte av underlaget i burar och fållor.

3.11.2 Ordentliga rutiner bör upprättas för rengöring, tvättning, dekontaminering och vid behov sterilisering av burar och tillbehör, flaskor och annan utrustning. Mycket hög standard i fråga om renlighet och ordning bör också upprätthållas i djurstallar, tvättrum och lagerutrymmen.

3.11.3 Det material som bildar underlaget i fållor, burar och rastgårdar utomhus bör regelbundet rengöras och vid behov förnyas för att undvika att det blir en källa till infektioner eller parasitangrepp.

3.12 **Human avlivning av djur**

3.12.1 Alla humana avlivningsmetoder kräver en sakkunskap som bara kan uppnås genom lämplig utbildning.

3.12.2 Ett djupt medvetslöst djur kan avlivas genom att öppna pulsådrorna, men medikamenter som framkallar muskelförlamning innan medvetslöshet inträder, farmaka med curareliknande effekt och avlivning med elektricitet utan att låta strömmen gå genom hjärnan bör inte användas utan att anestesi ges.

Döda djur bör förvaras intill dess likstelhet (*rigor mortis*) inträtt.

TABELL 1

Riktlinjer för rumstemperatur

(djur som hålls i burar, fållor eller rastgårdar inomhus)

Art eller artgrupp	Optimalt område i °C
Primater från nya världen (utom människa)	20–28
Mus	20–24
Råtta	20–24
Guldhamster	20–24
Ökenråtta (Gerbillus)	20–24
Marsvin	20–24
Primater från gamla världen (utom människa)	20–24
Vaktel	20–24
Kanin	15–21
Katt	15–21
Hund	15–21
Vessla	15–21
Höns	15–21
Duva	15–21
Svin	10–24
Get	10–24
Får	10–24
Nötkreatur	10–24
Häst	10–24

Anmärkning: I särskilda fall, t.ex. vid uppstallning av mycket unga eller hårlösa djur kan högre rumstemperaturer krävas än de angivna.

TABELL 2

Riktlinjer för lokala karantänperioder

Inledande anmärkning: För importerade djur bör alla karantänsperioder följa medlemsstaternas nationella bestämmelser. Vad gäller lokala karantänperioder bör längden alltefter omständigheterna bestämmas av en behörig person, i normala fall den veterinär som anlitas av anläggningen.

Art	Dagar
Mus	5–15
Råtta	5–15
Ökenråtta (Gerbillus)	5–15
Marsvin	5–15
Guldhamster	5–15
Kanin	20–30
Katt	20–30
Hund	20–30
Primater (utom människa)	40–60

TABELL 3

Riktlinjer för uppstallning i bur av små gnagare och kaniner

(på lager och under försöken)

Art	Minsta — golvyta — i buren cm^2	Minsta burhöjd cm
Mus	180	12
Råtta	350	14
Guldhamster	180	12
Marsvin	600	18
Kanin 1 kg	1 400	30
2 kg	2 000	30
3 kg	2 500	35
4 kg	3 000	40
5 kg	3 600	40

Anmärkning: Med "burhöjd" avses det lodräta avståndet från burgolvet till den översta vågräta delen av locket eller buren.

Vid planläggningen av försök bör hänsyn tas till djurens eventuella fortsatta tillväxt för att säkerställa tillräckligt utrymme i enlighet med denna tabell i alla faser av försöken.

Se även Fig 1—5 och 8—12.

TABELL 4

Riktlinjer för uppstallning i bur av små gnagare med ungar

Art	Minsta golvyta i buren för moderdjur och ungar cm^2	Minsta burhöjd cm
Mus	200	12
Råtta	800	14
Guldhamster	650	12
Marsvin	1 200	18
Marsvin i flock	1 000 per vuxen individ	18

Anmärkning: Vad gäller definition av burhöjd, se anmärkningen till tabell 3.

TABELL 5

Riktlinjer för uppstallning av kaniner med ungar

Moderdjurets vikt kg	Minsta golvyta per — hona — med ungar m²	Minsta burhöjd cm	Minsta — golvyta för redet m²
1	0,30	30	0,10
2	0,35	30	0,10
3	0,40	35	0,12
4	0,45	40	0,12
5	0,50	40	0,14

Anmärkning: Beträffande definition av burhöjd, se anmärkningen till tabell 3.

Minsta burgolvsyta per moderdjur med ungar innefattar också redets golvyta.

Jfr även figur 6.

TABELL 6

Riktlinjer för uppstallning av katter

(under försök med ungar)

Kattens vikt kg	Minsta golvyta i bur per katt m²	Minsta burhöjd cm	Minsta golvyta i buren per moderdjur med ungar m²	Minsta golvyta i fållan per moderdjur med ungar m²
0,5–1	0,2	50	—	—
1–3	0,3	50	0,58	2
3–4	0,4	50	0,58	2
4–5	0,6	50	0,58	2

Anmärkning: Uppstallning av katter i burar bör begränsas till ett minimum. Katter som spärras in på detta sätt bör släppas ut för motion minst en gång per dygn, när detta är utan betydelse för försöket. Kattfållor bör utrustas med sandlådor, tillräckligt hyllutrymme för vila samt föremål som lämpar sig för klättring och slipning av klorna.

Med "burhöjd" avses det lodräta avståndet mellan golvets högsta punkt och den lägsta punkten i burens överdel.

Vid beräkning av den minsta golvytan kan hyllytan också räknas med. Den minsta golvytan i buren per moderdjur med ungar innefattar också de 0,18 m² som avdelats för ungarna.

Jfr även figur 7.

TABELL 7

Riktlinjer för uppstallning av hundar i bur

(under försök)

Hundens skulderhöjd cm	Minsta golvyta per hund m^2	Minsta burhöjd cm
30	0,75	60
40	1,00	80
70	1,75	140

Anmärkning: Hundar bör inte hållas i bur längre än absolut nödvändigt med hänsyn till försöket. Hundar i bur bör släppas ut för motion minst en gång per dygn, såvida detta inte är oförenligt med försökets syfte. Det bör fastställas en tidsfrist utöver vilken en hund inte bör vara inspärrad utan att få daglig motion. Motionsytorna bör vara tillräckligt stora för att ge hunden tillräcklig rörelsefrihet. Spjälgolv bör inte användas i hundburar, såvida inte försöket kräver det.

Med tanke på de stora skillnaderna i höjd och det begränsade inbördes sambandet mellan höjd och vikt hos olika hundraser bör burhöjden vara baserad på kroppshöjden upp till skuldran hos varje individ. Som huvudregel bör den minsta burhöjden vara två gånger djurets höjd upp till skuldran.

Vad beträffar definitionen på burhöjd hänvisas till fotnoten till tabell 6.

TABELL 8

Riktlinjer för uppstallning av hundar i fållor

(på lager och under försök samt för moderdjur med ungar)

Hundens vikt kg	Minsta golvyta per hund m^2	Minsta angränsande motionsyta per hund	
		upp till 3 hundar m^2	över 3 hundar m^2
< 6	0,5	0,5 (1,0)	0,5 (1,0)
6–10	0,7	1,4 (2,1)	1,2 (1,9)
10–20	1,2	1,6 (2,8)	1,4 (2,6)
20–30	1,7	1,9 (3,6)	1,6 (3,3)
> 30	2,0	2,0 (4,0)	1,8 (3,8)

Anmärkning: Siffrorna inom parentes anger den totala ytan per hund, dvs inhägnadens yta plus den angränsande motionsytan. Hundar som ständigt hålls utomhus bör ha tillgång till någon form av vindskydd, där de kan skydda sig mot dåligt väder. När hundar uppstallas på spjälgolv bör det finnas en solid yta som sovplats. Spjälgolv bör inte användas såvida inte försöket kräver det. Skiljeväggar mellan fållor bör vara utformade så att de hindrar hundarna från att skada varandra.

Från alla fållor bör det finnas lämpliga avlopp.

TABELL 9

Riktlinjer för uppstallning av primater

(på lager och under försök samt med ungar)

Inledande anmärkning: På grund av de stora inbördes skillnaderna ifråga om storlek och speciella kännetecken bland primaterna är det extra viktigt att deras burar svarar mot de speciella behoven, både vad angår form, invändiga installationer och dimensioner. Burens sammanlagda yta är för primater lika viktig som golvytan. Allmänt sett bör burhöjden, i varje fall för människoapor och andra större apor, vara burens största mått. Burarna bör vara så höga att djuren åtminstone har möjlighet att stå upprätt. Den minsta burhöjden för brachiatorer bör vara tillräcklig för att göra det möjligt för djuren att hänga fullt utsträckta från taket utan att deras fötter vidrör burgolvet. När så är lämpligt bör anbringas klätterställningar som gör det möjligt för primaterna att utnyttja den översta delen av buren.

Inbördes sammanförbara primater kan eventuellt inkvarteras två tillsammans i en gemensam bur. Om de inte kan placeras parvis, bör deras burar vara uppställda så att de kan se varandra, men det bör likaså vara möjligt att undvika detta om det är nödvändigt.

Mot bakgrund av dessa anmärkningar ges i nedanstående tabell en allmän vägledning för placering i bur av de vanligast förekommande artgrupperna (överfamiljerna *Ceboidea* och *Cercopithecoidea*).

Primatens vikt kg	Minsta golvyta i bur för ett till två djur m^2	Minsta burhöjd cm
< 1	0,25	60
1–3	0,35	75
3–5	0,50	80
5–7	0,70	85
7–9	0,90	90
9–15	1,10	125
15–25	1,50	125

Anmärkning: Vad beträffar definitionen av burhöjd se anmärkningen till tabell 6.

TABELL 10

Riktlinjer för uppstallning av svin i bur

(på lager och under försök)

Svinets vikt kg	Minsta golvyta i buren per svin m^2	Minsta burhöjd cm
5–15	0,35	50
15–25	0,55	60
25–40	0,80	80

Anmärkning: Tabellen kan likaledes användas på smågrisar. Svin bör inte uppstallas i bur om det inte är absolut nödvändigt på grund av försöket och i så fall under en så kort tidsperiod som möjligt.

Vad beträffar definitionen på burhöjd se anmärkningen till tabell 6.

TABELL 11

Riktlinjer för uppstallning av lantbruksdjur i fållor

(på lager eller under försök vid användaranläggningar)

Art och vikt kg	Minsta golvyta per fålla m²	Minsta längd i fållan m	Minsta höjd av mellanväggar m	Minsta golvyta per grupp m²/djur	Minsta längd av foderhäcken per djur m
Svin 10–30	2	1,6	0,8	0,2	0,20
30–50	2	1,8	1,0	0,3	0,25
50–100	3	2,1	1,2	0,8	0,30
100–150	5	2,5	1,4	1,2	0,35
>150	5	2,5	1,4	2,5	0,40
Får < 70	1,4	1,8	1,2	0,7	0,35
Getter < 70	1,6	1,8	2,0	0,8	0,35
Nöt < 60	2,0	1,1	1,0	0,8	0,30
60–100	2,2	1,8	1,0	1,0	0,30
100–150	2,4	1,8	1,0	1,2	0,35
150–200	2,5	2,0	1,2	1,4	0,40
200–400	2,6	2,2	1,4	1,6	0,55
>400	2,8	2,2	1,4	1,8	0,65
Fullvuxna hästar	13,5	4,5	1,8	—	—

TABELL 12

Riktlinjer för uppstallning av lantbruksdjur i stall med bås

(på lager och under försök vid användaranläggningar)

Art och vikt kg	Minsta båsyta m²	Minsta båslängd m	Minsta höjd av skiljeväggar mellan bås m
Svin 100–150	1,2	2,0	0,9
> 150	2,5	2,5	1,4
Får < 70	0,7	1,0	0,9
Getter < 70	0,8	1,0	0,9
Nöt 60–100	0,6	1,0	0,9
100–150	0,9	1,4	0,9
150–200	1,2	1,6	1,4
200–350	1,8	1,8	1,4
350–500	2,1	1,9	1,4
> 500	2,6	2,2	1,4
Fullvuxna hästar	4,0	2,5	1,6

Anmärkning: Båsen i stallen bör vara tillräckligt stora för att djuren skall kunna ligga bekvämt i dem.

TABELL 13

Riktlinjer för placering av fåglar i bur

(på lager eller under försök vid användaranläggningar)

Art och vikt g	Minsta yta för en fågel cm^2	Minsta yta för två fåglar cm^2 per fågel	Minsta yta för tre eller fler fåglar cm^2 per fågel	Minsta burhöjd cm	Minsta längd av fodertråg per fågel cm
Höns 100–300	250	200	150	25	3
300–600	500	400	300	35	7
600–1 200	1 000	600	450	45	10
1 200–1 800	1 200	700	550	45	12
1 800–2 400	1 400	850	650	45	12
(Fullvuxna hanar)					
> 2400	1 800	1 200	1 000	60	15
Vaktlar 120–140	350	250	200	15	4

Anmärkning: Med "yta" avses produkten av burlängd och burbredd mätt invändigt och vågrätt; *inte* produkten av golvlängden och golvbredden.

Vad beträffar definitionen av burhöjd se fotnot till tabell 6.

Maskvidden i golven av trådnät bör inte vara större än 10 x 10 mm för mindre kycklingar och 25 × 25 mm för halvvuxna kycklingar och fullvuxna höns. Tråddiametern bör vara minst 2 mm. Lutningen bör inte överstiga 14 % (8°). Vattentrågen bör vara lika långa som fodertrågen. Vad gäller droppflaskor eller koppar bör varje fågel ha tillgång till två. Burarna bör vara utrustade med sittpinne och fåglarna bör ha möjlighet att se varandra om de är inspärrade ensamma i var sin bur.

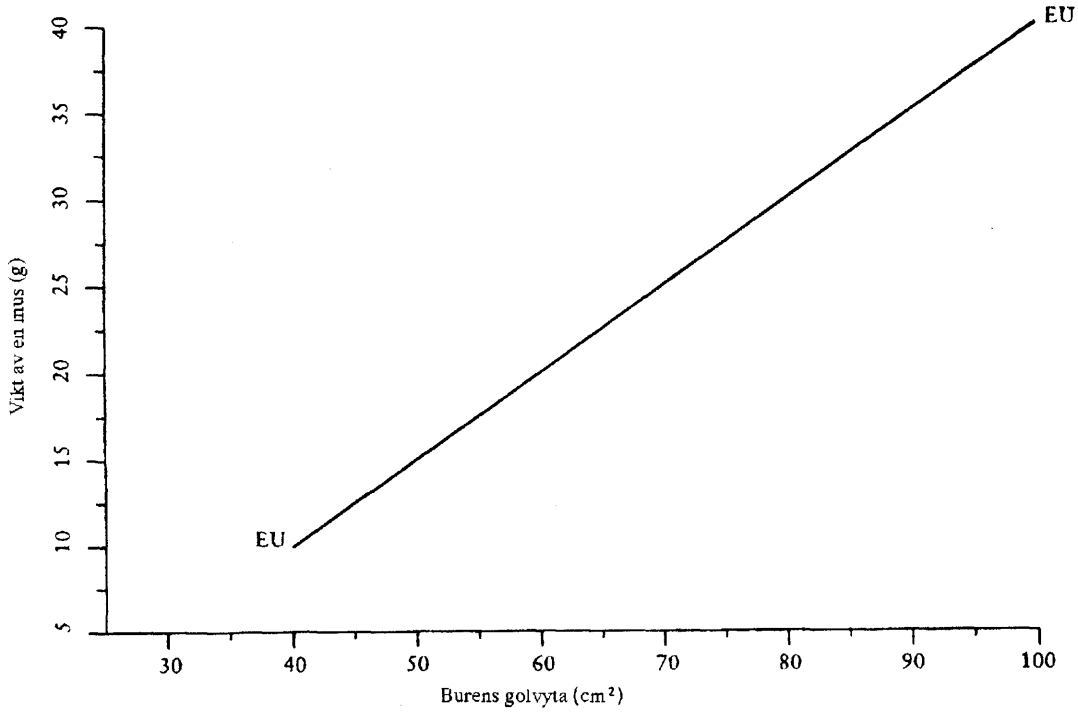
FIGUR 1

Möss

(på lager och under försök)

Minsta golvyta i bur

Utifrån vikten av en mus anger den heldragna linjen EU—EU den minsta golvytan som den bör ha till förfogande.

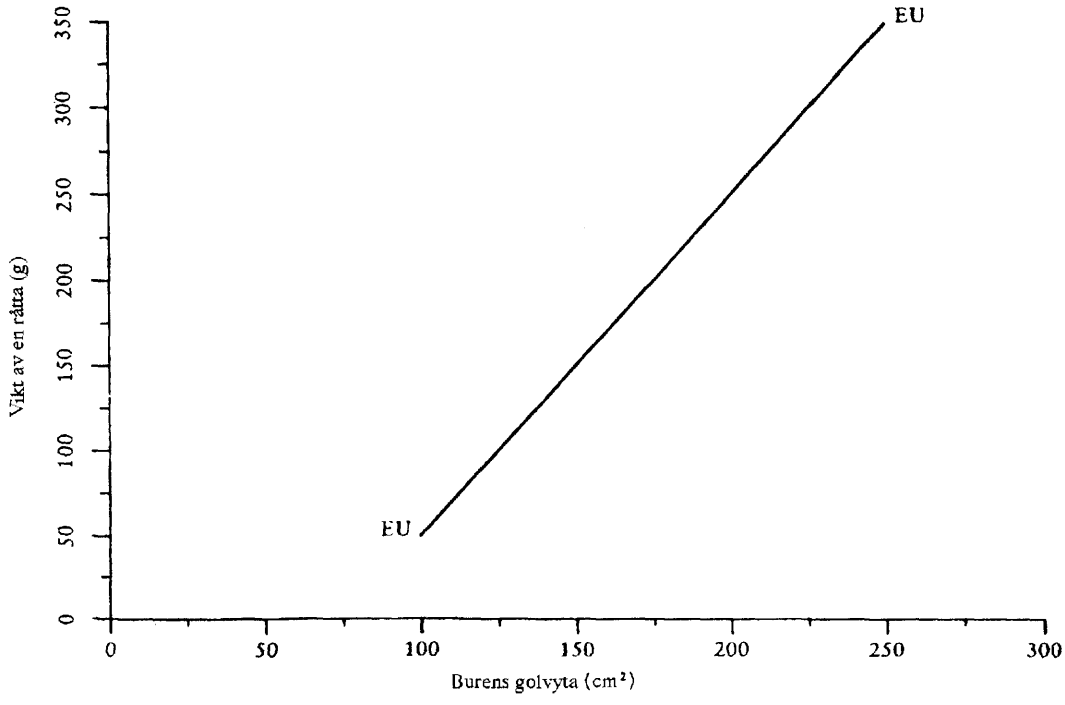
FIGUR 2

Råttor

(på lager och under försök)

Minsta golvyta i bur

Utifrån vikten av en råtta anger den heldragna linjen EU—EU den minsta golvytan som den bör ha till förfogande.

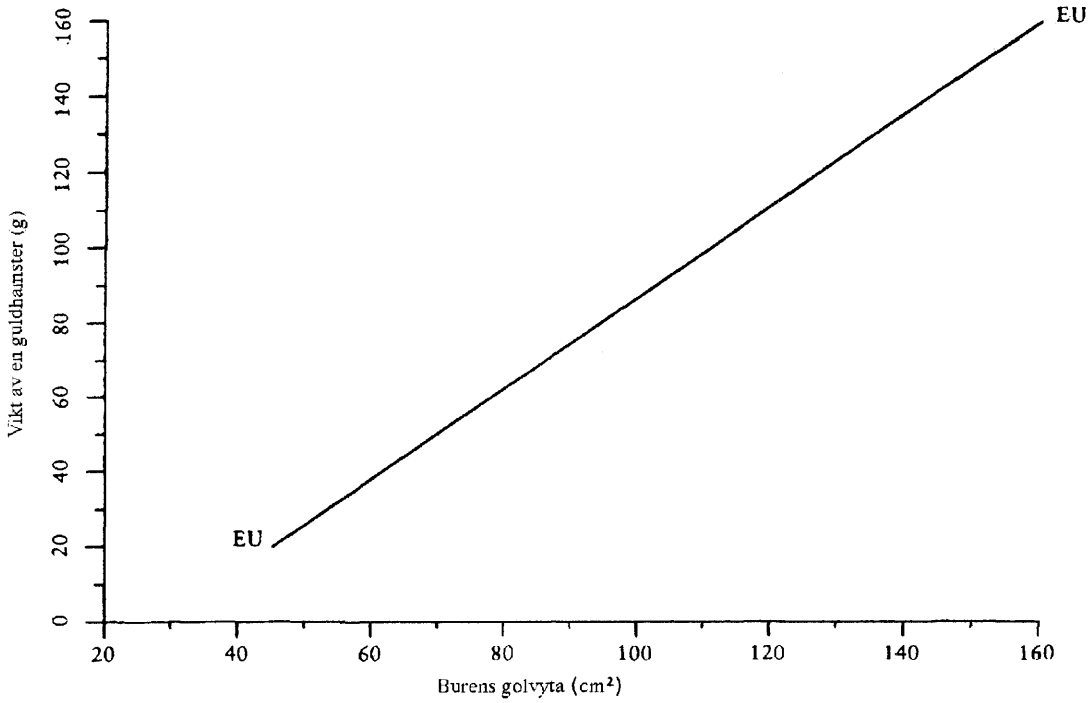
FIGUR 3

Guldhamster

(på lager och under försök)

Minsta golvyta i bur

Utifrån vikten av en guldhamster anger den heldragna linjen EU—EU den minsta golvytan som den bor ha till förfogande.

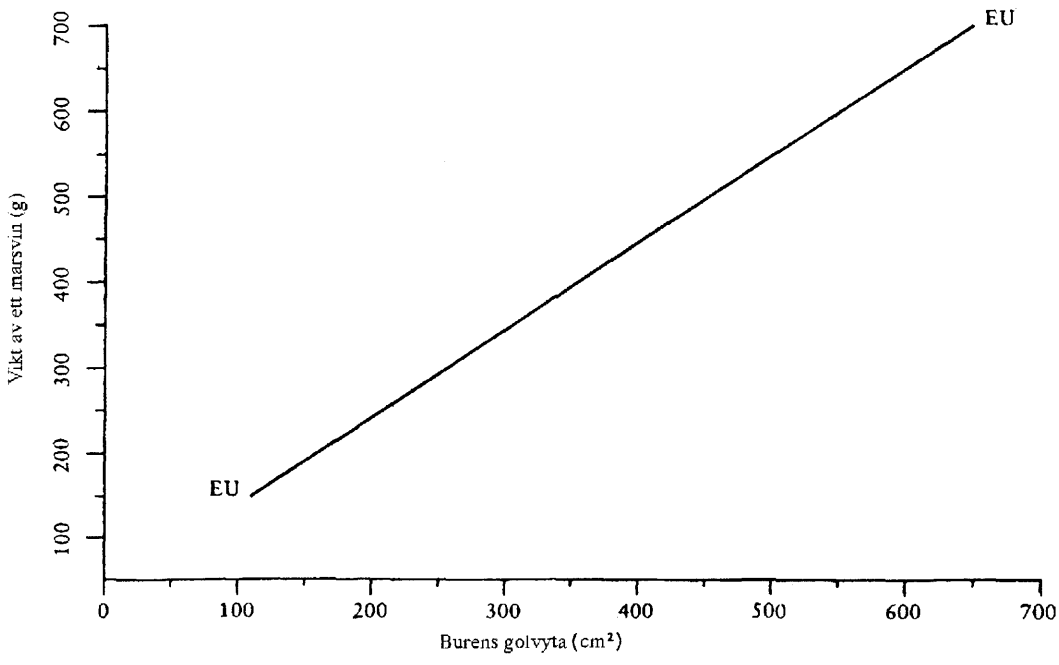
FIGUR 4

Marsvin

(på lager och under försök)

Minsta golvyta i bur

Utifrån vikten av ett marsvin anger den heldragna linjen EU—EU den minsta golvytan som den bör ha till förfogande.

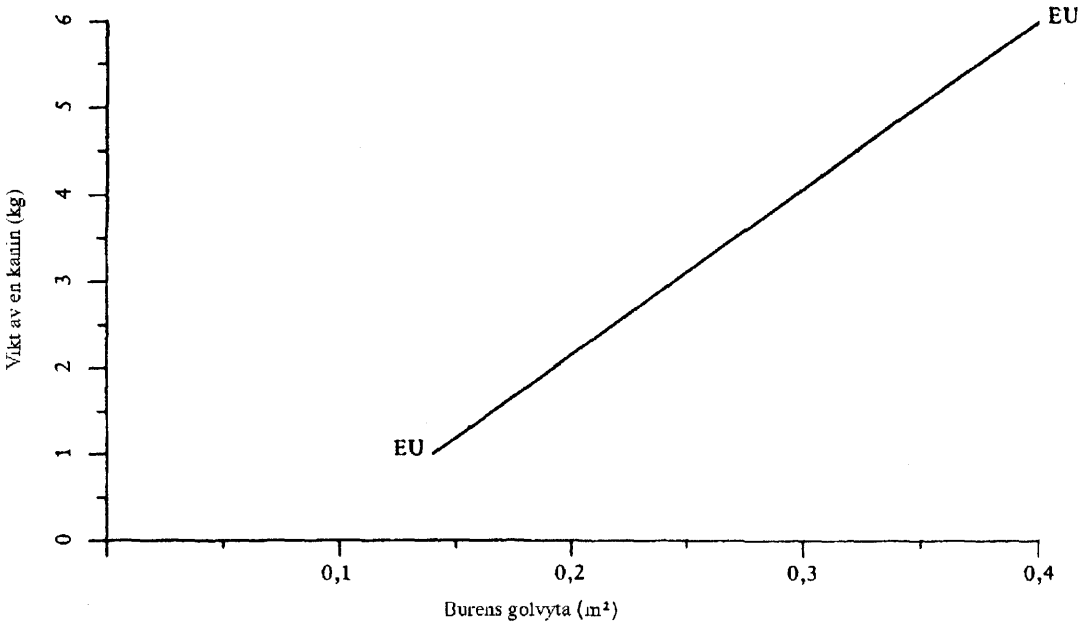
FIGUR 5

Kaniner

(på lager och under försök)

Minsta golvyta i bur

Utifrån vikten av en kanin anger den heldragna linjen EU—EU den minsta golvytan som den bör ha till förfogande.

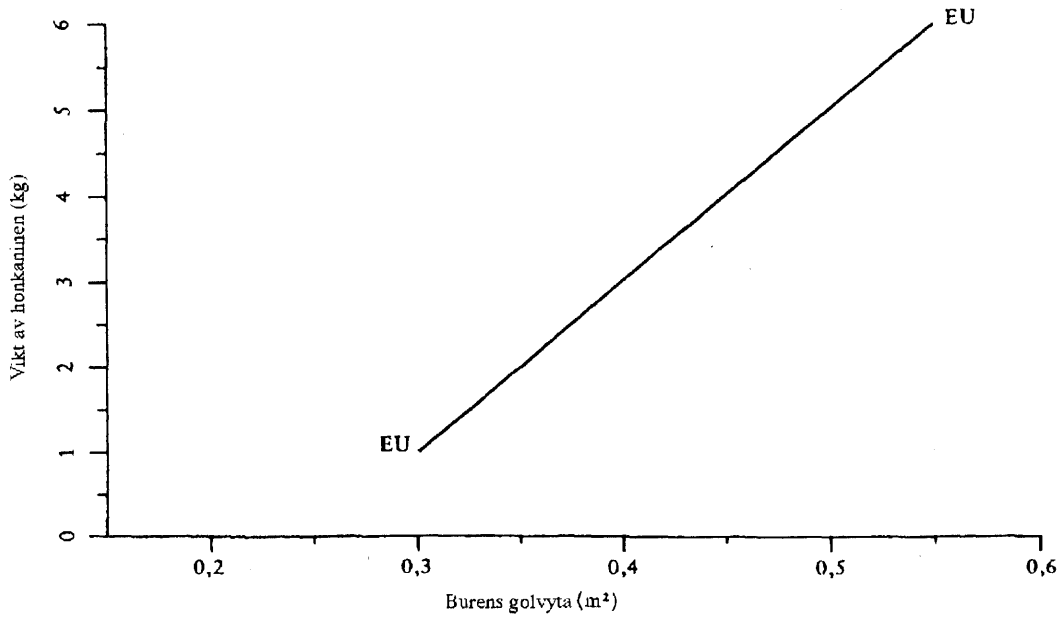
FIGUR 6

Kaniner

(med ungar)

Minsta golvyta i bur för honkanin vars ungar ännu inte är avvanda

Utifrån vikten av en honkanin anger den heldragna linjen EU—EU den minsta golvytan som den bör ha till förfogande.

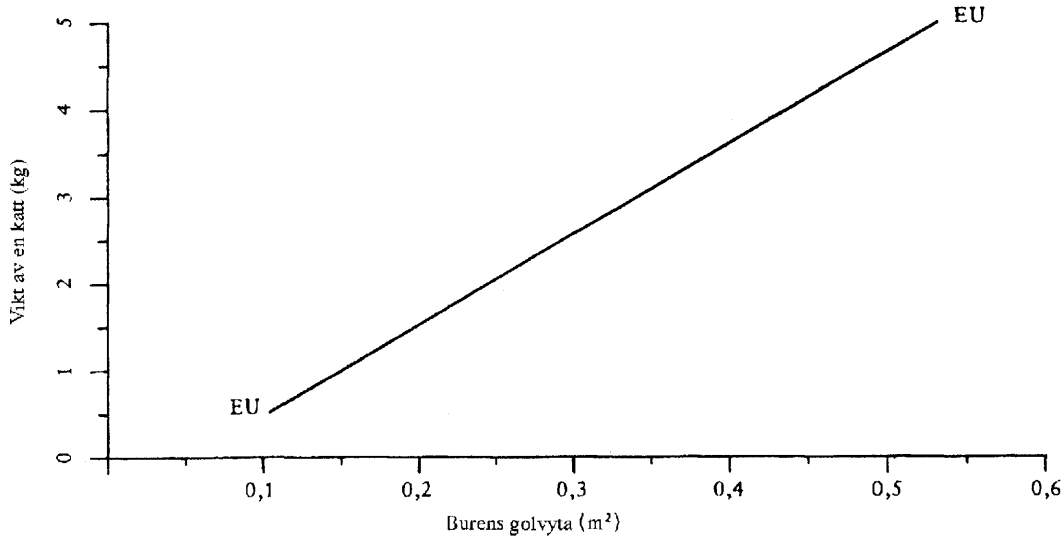
FIGUR 7

Katter

(på lager och under forsok)

Minsta golvyta i bur

Utifrån vikten av en katt anger den heldragna linjen EU—EU den minsta golvytan som den bor ha till forfogande.

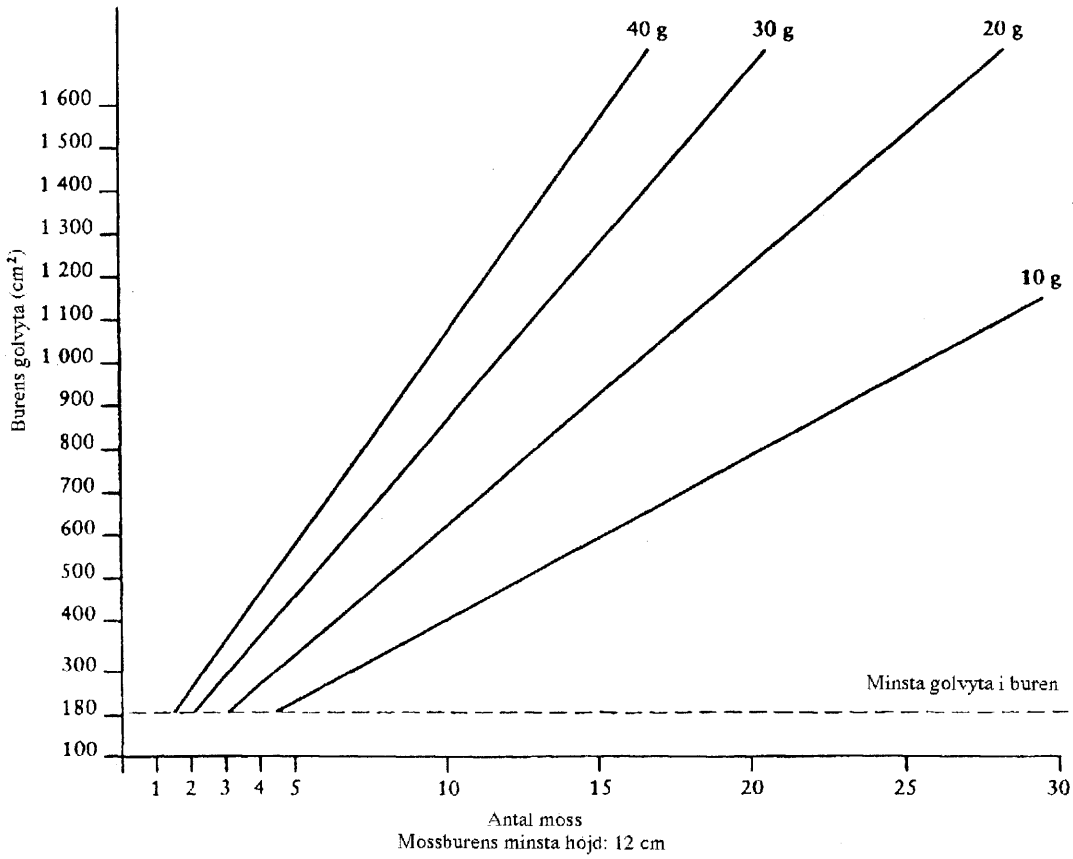

FIGUR 8

Vägledning för förhållandet mellan antalet möss per bur och burens golvyta

(på lager och under försök)

Linjerna representerar genomsnittsvikterna och svarar mot linjen EU—EU i figur 1.

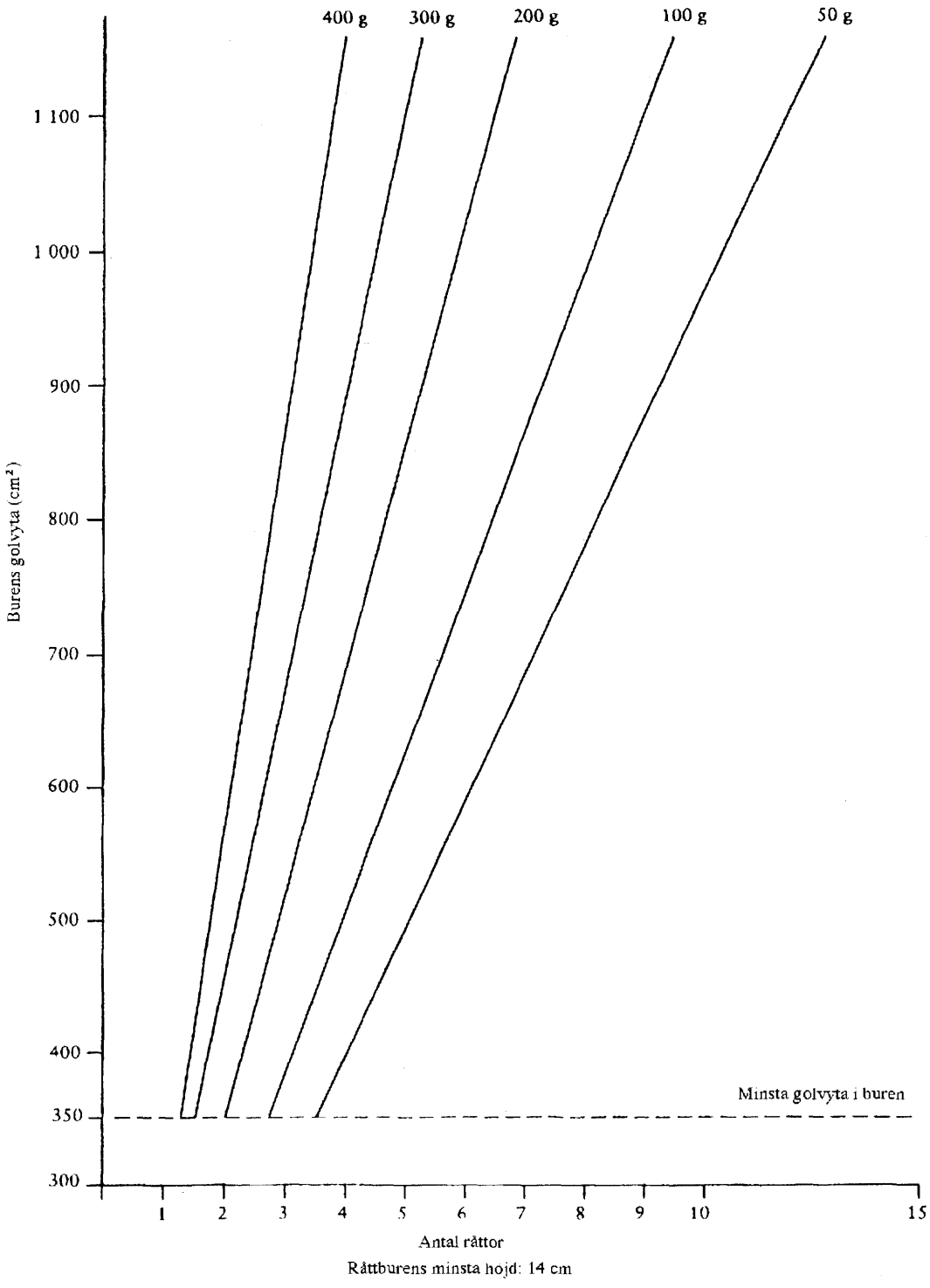

FIGUR 9

Vägledning för förhållandet mellan antalet råttor per bur och burens golvyta

(på lager och under försök)

Linjerna representerar genomsnittsvikterna och svarar mot linjen EU—EU i figur 2.

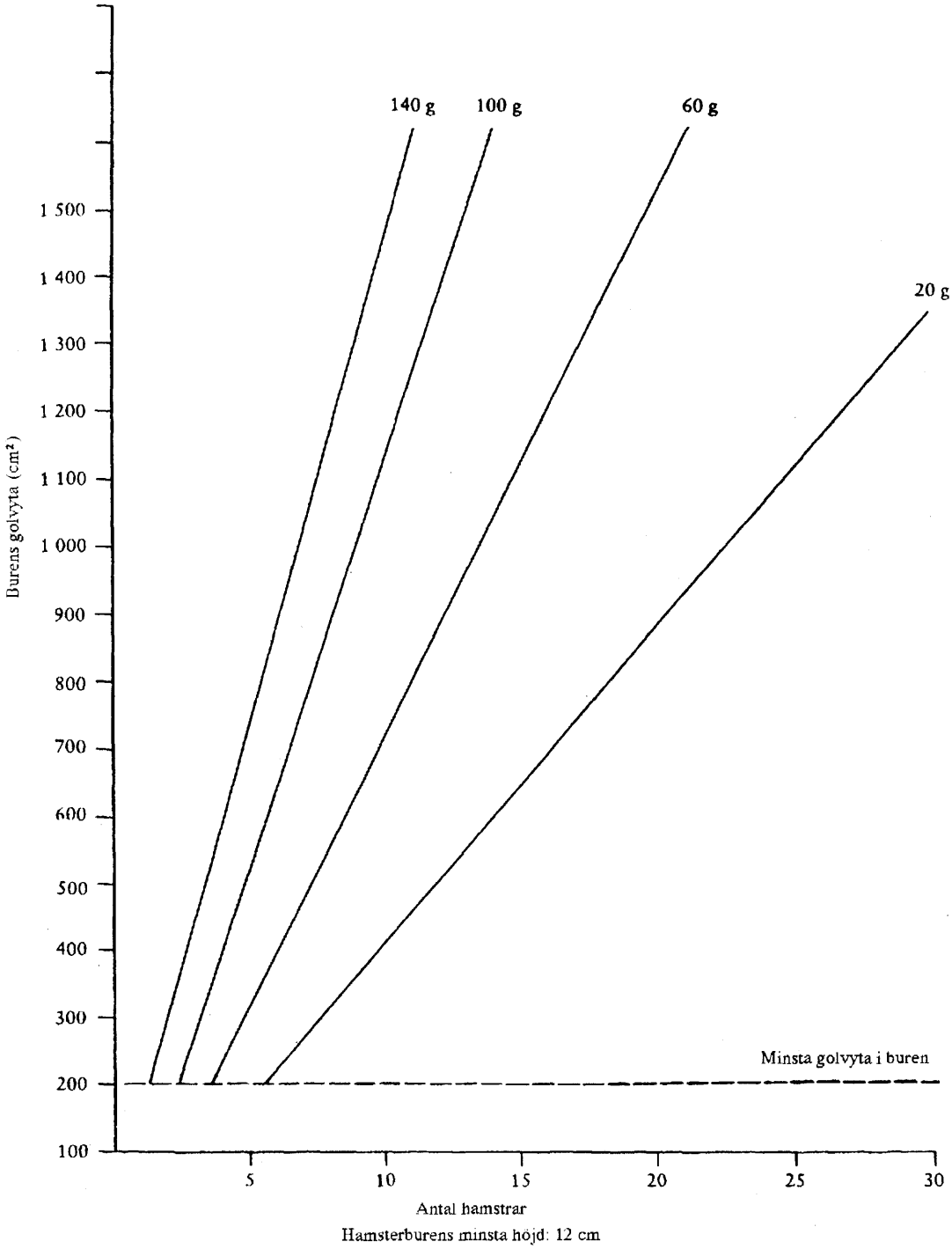

FIGUR 10

Vägledning för förhållandet mellan antalet hamstrar per bur och burens golvyta

(på lager och under försök)

Linjerna representerar genomsnittsvikterna och svarar mot linjen EU—EU i figur 3.

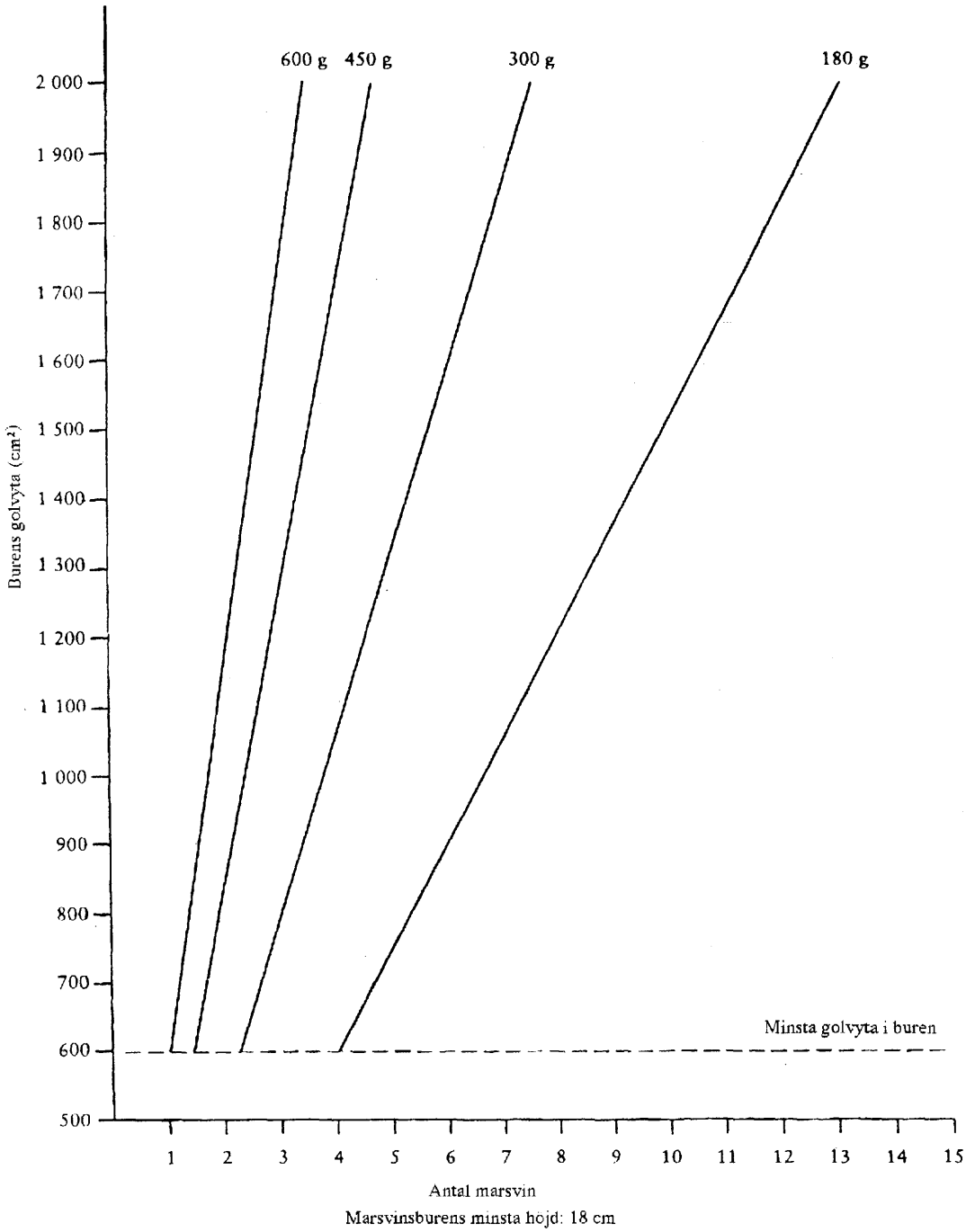

FIGUR 11

Vägledning för förhållandet mellan antalet marsvin per bur och burens golvyta

(på lager och under försök)

Linjerna representerar genomsnittsvikterna och svarar mot linjen EU—EU i figur 4.

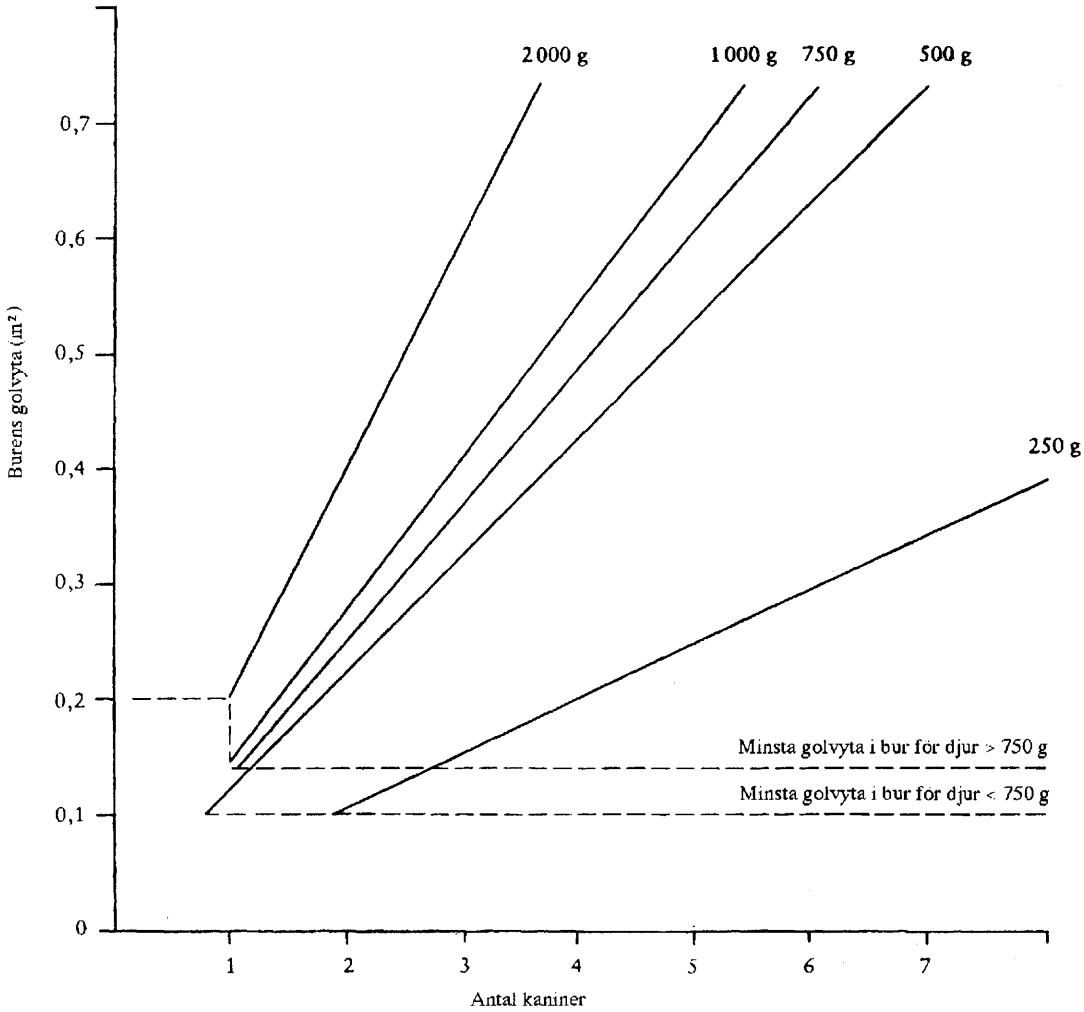
Marsvinsburens minsta höjd: 18 cm

FIGUR 12

Vägledning för förhållandet mellan antalet kaniner per bur och burens golvyta

(på lager och under forsok)

Linjerna representerar genomsnittsvikterna och svarar mot linjen EU—EU i figur 5.

Kaninburens minsta höjd: se tabell 3